

NIEŚMIAŁY (24) ai

W pisowni łącznej (13), w rozłącznej (11); -fm- (12), -śm- (10), -sm- (2).

e oraz a jasne (w tym w a 1 r. błędne znakowanie).

sg m N nieśmiały (12). ◊ A nieśmiał(e)go (2). ◊ f N nieśmiała (1). ◊ n N nieśmiał(e) (2). ◊ G nieśmiał(e)go (1). ◊ A nieśmiał(e) (1). ◊ pl N m pers nieśmieli (2). ◊ D nieśmiałym (1). ◊ I m nieśmiał(e)mi (2).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVII w. s.v. śmiały.

Bojaźliwy, strachliwy; nadmiernie wstydlivy; pusillanimis Mącz, Modrz, Cn; micropsychos Mącz, Calep; inaudax Calep, Cn; enervatus, malus, vietus Mącz; ignavus, inausus, iners, negligens, remissus, secors, segnis, socors, tardus, timidus Calep (24) : Malus miles, Nieśmiały żołnierz Mącz 205b; Micropsychos, pusillanimis, Nieśmiały/ Niedziarski. Mącz 220d, 246a, 332d; ArtKanc K18v; Inausus quod non audetur, quod nemo audet. Nie śmiały, nie wazącisie. Calep 517b, 517b, 660b.

W połączeniach szeregowych (7): Człowiek bywa mylączy wiele/ y tam y łam łie błakaięczy/ boiazliwy/ nie śmiały/ łzemrzący/ nowe rzeczy roznoślący/ a pod czas też mataiący. FalZioł V 51v; Głos cienki cichy gładki á przyjemny, znamionuie człowieka łpokoynego, cichego, tajemnego, nie śmiałego GlabGad O3v, O3, O8v; Effenino, Zniewieściam to yeft z męznego czynię niewieście/ to yeft Nieśmiałe/ Mdłe/ Miękkie. Mącz 133a, 498c; MOłkwá/ ieft Lud w obyczáiu innemu Narodu rozny y przeciwny/ bo łá chłopi hárdzi/ chełpliwi prości/ okrutni/ nie śmieli/ ná walkę nikičemni/ y nie łpráwni BielSpr 66.

W przeciwstawieniu: »mężny ... nieśmiały« (2): kiedyby nie były krzywdy/ niebyło by ná łwiecie łpráwiedliwosci: áni by było męznych/ by nie byli nieśmieli: áni powłięgliwosci/ by nie była rołpułthá Górndworz H8; ModrzBaz 68.

Szeregi: »bojaźliwy, (i) nieśmiały« (4): Cervinus vir, Proverb. Boyázliwy mąż/ nie śmiały który rad pierścha. Mącz 50a; tych ktorzi łię krzywd łwoich młzczą wielce waży/ y męznemi ie á wielkiego łercá ludźmi názywa. A zásię ćierpliwe [ludzie] lekce waży/ á boiazliwemi y nieśmiałemi [timidos et pusillanimes] ie być ołádzá. ModrzBaz 68; Calep 501b, 990b.

»częścią prosty, częścią nieśmiały« (1): Tákże onym drugim/ ácz mądrym itéz biegliwym/ ále iednák częścią prołtym/ częścią nie śmiałym Połom/ włzytkié Warty tá Páni [intryga] vbięga. OrzQuin C2.

W przen (3) :

Wyrażenie: »nieśmiałe serce« (3): Mącz 495d; bo y głupłstwo/ y nieśmiałe łercze tego páchołká kto łobie rozważy/ łmiać łie mułi. Górndworz O8; Bo żaden niemoże drugim dobrze rołkázowác/ [...] ktorzyby był niełpráwiedliwy/ ktorzyby był nieśmiałego łercá [qui animo fracto et imbecillo sit] ModrzBaz 17v.

Szereg: »mdły, nieśmiały« (1): Exiguum et vietum cor Mdłe nie śmiałe [!] łerce. Mącz 495d.

Synonimy: bojaźliwy, mdły, niedarski, niedziarski, obawający się, sromający się, straszliwy, wstydujący się, wstydlivy.

Cf ŚMIAŁY